

Reportage

Waar zijn de werklozen door de bezuinigingen op de cultuursubsidies? Uitkeringsinstantie UWV kan ze nauwelijks vinden.

Waar zijn toch al die werkloze kunstenaars?

Door **Claudia Kammer**

Een paar jaar geleden was het op het UWV Werkplein in Amsterdam-Noord nog een komen gaan van mensen die op zoek waren naar werk. Nu oogt het pand verlaten, net als sommige winkelpanden op het troosteloze Buikslootermeerpolder. Uitkeringsinstuut UWV doet niet meer aan begeleiding van werklozen, want het krijgt daar geen geld meer voor. Toch komen er op deze plek nog werklozen voor begeleiding. Alleen is het wel een heel specifieke groep: uitsluitend mensen die zijn ontslagen bij culturele instellingen die per 2013 geen of minder subsidie kregen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Eind 2011, toen de omvang van de bezuinigingen op de cultuursubsidies duidelijk werd, schatten vakbond FNV Kiem en de Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten (NAPK) in dat zo'n 3.000 werknemers van door het Rijk gesubsidieerde culturele instellingen hun werk zouden kwijtraken, met name in de podiumkunsten. De belangenorganisaties drongen er bij het ministerie op aan om geld vrij te maken voor begeleiding van deze werklozen. Dat geld kwam er: 3,8 miljoen euro. Met dat geld werd bij het UWV een Servicepunt Kunst en Cultuur opgericht, dat de werklozen moest gaan begeleiden.

Of het budget helemaal uitgegeven gaat worden, is nog de vraag. Van de 3.000 werknemers die naar verwachting hun werk zouden kwijtraken, heeft het UWV er tot nu toe 600 kunnen traceren, ontsla-

gen bij 260 culturele instellingen die geen of minder subsidie krijgen. „We verwachten dat dit aantal nog wel zal oplopen, omdat er gezelschappen zijn die nu nog draaien op reserves, maar dat niet zullen volhouden”, zegt Martin Verboom, die namens de Federatie van werkgeversverenigingen in de cultuur betrokken is bij het project.

Volgens Guus Calicher, projectleider bij het Servicepunt, is het moeilijk om de doelgroep in beeld te krijgen. Veel mensen vinden zelf hun weg, stoppen met werken, gaan met pensioen of beproeven hun geluk in het buitenland. „Bovendien werken in de culturele sector relatief veel mensen als freelancer of zzp'er. Die verloren door de bezuinigingen misschien wel hun werk, maar ze behoren niet tot de doelgroep die wij mogen begeleiden”, zegt hij. „We moesten dus actief op zoek in onze bestanden naar mensen met een WW-uitkering die in aanmerking komen voor begeleiding.”

Overal in het land werden voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Storm liep het niet. Zo'n 240 mensen zijn tot nu toe begeleid. Het UWV hield aanvankelijk rekening met de inzet van zo'n dertig medewerkers, maar inmiddels zijn dat er nog maar zeven.

Ontslagen werknemers uit de culturele sector die zich aanmelden voor begeleiding hebben recht op negen 'contacturen'. Dat aantal kan oplopen als iemand meedoet in een gespreksgroep met lotgenoten.

Veel praten over verleden en toekomst is een essentieel onderdeel van de begeleiding. „Ontslagen werknemers hebben eerst een flinke tijd nodig om afscheid te

nemen van hun oude baan”, vertelt Esther Molenaar, medewerker van het Servicepunt. „Voor velen betekent hun ontslag dat ze op zoek moeten naar een baan buiten de culturele sector. Dat is juist voor deze groep heel moeilijk. Het zijn mensen die al in een vroeg stadium hebben besloten hun passie te volgen en genoeg te nemen met een lager inkomen.”

Wat het Servicepunt niet doet, is directe bemiddeling bij specifieke vacatures. Molenaar: „Wij geven mensen middelen om zelf te zoeken, ook buiten de culturele sector. We vergroten hun kansen op de arbeidsmarkt met individuele begeleiding, groeps gesprekken en korte trainingen, zoals een workshop netwerken en social media.” Calicher: „De ervaring leert dat de meeste kansen zich voordoen binnen het eigen netwerk. Banen verdwijnen met honderdtallen, maar ontstaan per stuk.”

Geld om werklozen volledig om te schoelen is er niet. Bijscholing is wel mogelijk. Daarvoor is maximaal 5.000 euro per persoon beschikbaar.

Omdat het project pas langzaam op gang kwam, mag het UWV ook dit jaar nog doorgaan met de begeleiding. Het budget van 3,8 miljoen euro is nog niet op. Tot nu toe is 7 ton uitgegeven, circa 3.000 euro per persoon. Van de 240 mensen die zijn of worden begeleid hebben 26 een vaste baan gevonden. Dat is, vergeleken met de 3.000 werklozen die uitgangspunt waren, niet veel. Toch vinden de initiatiefnemers het project niet mislukt. „Niet iedereen is op zoek naar een vaste baan. Veel klanten vinden ook tijdelijke klussen”, zegt Calicher. „Het vele in- en uit- de WW stromen is zeer typerend voor de culturele sector.”

Mette van der Sijs van theatergroep Kassys is nu uitvaartbegeleider bij uitvaartonderneming De Ode in Amsterdam.

Deeltijd werk gevonden

Ik begeleid nu uitvaarten

Naam: Mette van der Sijs (50)

Was: artistiek leider theatergroep Kassys

Nu: omgeschouwd tot uitvaartbegeleider, en aan de slag bij uitvaartonderneming De Ode

„Al voor de bezuinigingen op cultuur, hadden wij bij Kassys besloten dat we een jaar wilden herbronnen. Het gezelschap is in 1999 door mijzelf en Liesbeth Gritter opgericht. We merkten dat we niet meer zo geïnspireerd waren. Dat vertaalde zich in voorstellingen waarover we zelf minder tevreden waren.

„In onze subsidieaanvraag bij het Fonds Podiumkunsten zijn we eerlijk geweest. We hadden 135.000 euro aangevraagd om twee oude voorstellingen te kunnen blijven spelen, na te kunnen denken over onze toekomst en twee nieuwe, nog nader te bepalen voorstellingen te maken. Dat is niet gehonoreerd. De subsidie viel dus weg. Bij het UWV, waar ik een WW-uitkering aanvraag, hoorde ik over het Servicepunt Kunst en Cultuur. Ik kwam daar met duidelijke plannen. Al heel lang wilde ik een opleiding uitvaartbegeleiding doen. Het klinkt misschien gek, maar dat beroep heeft veel raakvlakken met het theater.

„In januari 2013 ben ik begonnen aan de opleiding in Zwolle, één dag per week, een jaar lang. Zo kon ik tegelijk beschikbaar blijven voor de arbeidsmarkt. Slechts één keer werd mij door het UWV een baan aangeboden, als postbezorger bij Sandt. Stage liep ik bij uitvaartonderneming De Ode in Amsterdam. Ik ben groot voorstander van saamhorigheid creëren tijdens een uitvaartplechtigheid. Daarvoor ben ik ideeën gaan verzamelen, ik noem ze uitvaartrecepten. Mensen kunnen bijvoorbeeld samen een kist met goud beplakken of de kist doorgeven en samen zingen. Onlangs kreeg ik mijn diploma van de opleiding. „De Ode heeft mij per 1 februari 2014 een contract aangeboden voor twee dagen in de week. Daarnaast hoop ik dat ik voorlopig drie dagen WW kan behouden. Deze maand ga ik met Kassys op tournee naar een festival in Australië. Daarna gaan we knopen doorhakken over de toekomst van het gezelschap.”

Zoekt werk

Ik dacht: ze bellen wel. Dus niet

Naam: Peter van Assen (44)

Was: reistechnicus bij theatergezelschap Speeltheater Holland

Nu: overweegt bijscholing om als 3D-tekenaar aan de slag te kunnen

„Ik heb achttien jaar als reistechnicus gewerkt, de laatste zeven jaar bij Speeltheater Holland in Edam. Dat gezelschap kreeg minder subsidie en besloot daarom de eer aan zichzelf te houden en in zeer afgeslankte vorm door te gaan. In 2012 kon ik nog even aan de slag bij een ander gezelschap, maar daarna hielden de opdrachten op. Toen kwam het zwarte gat.

„Eerst denk je: het zal wel loslopen, ze bellen wel. Maar dat zat tegen. Ik ben nu fulltime huisvader, om kosten te besparen gaan de kinderen niet meer naar de opvang. Je wereld wordt heel klein. Tijdens de bijeenkomsten van het Servicepunt Kunst en Cultuur kwam ik erachter dat ik eigenlijk helemaal nooit aan mijn netwerk heb gebouwd. Dat vind ik moeilijk, om mezelf te promoten. Het is ook nooit nodig geweest, ik hobbelde vanzelf van klus naar klus.

„Ik kan ook niet zwaaien met mooie diploma's, na de havo en anderhalf jaar kunstacademie rolde ik vanzelf in de theaterwereld. In de loop van de jaren heb ik wel veel bijgeleerd. Ik kan heel goed met AutoCAD overweg, dat is software om 3D-ontwerpen mee te maken.

Dat kun je voor van alles gebruiken, lichtplannen voor theatervoorstellingen, maar ook het ontwerpen van gereedschap. Ik zie veel vacatures waarin die kennis wordt gevraagd. Ik overweeg om daar nieuwe wegen mee in te slaan, bijvoorbeeld in de landbouw. Maar dan moet ik me wel wat bijscholen.”

Zoekt werk

M'n leeftijd, 42, speelt ook een rol

Naam: Hanneke Janssen (42)

Was: projectcoördinator bij de Stichting Kunst en Openbare Ruimte

Nu: wil aan de slag als zzp'er

„Ik heb twaalf jaar bij de Stichting Kunst en Openbare Ruimte, beter bekend als SKOR, gewerkt. Bij de bezuinigingen op de rijkssubsidies voor cultuur werd onze subsidie volledig geschrapt. De organisatie werd opgeheven en iedereen belandde in de WW. Ik heb het idee dat een vaste baan niet meer zo snel zal langkomen. De tijden zijn veranderd, en mijn leeftijd speelt ook een rol.

„Het Servicepunt bood een groepswerkshop aan voor lotgenoten. Iedereen kwam uit de cultuurwereld, dat gaf een enorme klik. Officieel stonden er drie bijeenkomsten gepland, maar we komen nog steeds bij elkaar, om elkaar te ondersteunen, en we heb-

ben ook een LinkedIn-groep opgezet. Ik heb via het Servicepunt een test gedaan om mijn eigen kwaliteiten te onderzoeken.

„Nu werk ik, met hulp van mijn adviseur, aan een bedrijfsplan. Ik wil mijzelf gaan aanbieden bij basisscholen als administrateur en projectbegeleider. Op scholen blijft veel werk liggen; ik heb al stage gelopen bij een basisschool en geef nu een geautomatiseerd datasysteem. Het is een beroep waar ik in ben gerold na mijn studie architectuurgeschiedenis in Amsterdam. Na een jaar liep mijn contract af en ik kreeg geen verlenging. Het museum had een slecht jaar gedraaid en er was geen budget meer.

Zoekt werk

Op Twitter zoek ik naar een baan

Naam: Marjolein Stege (46)

Was: registrar bij Museum Speelklok

Nu: op zoek naar werk in de sociaal-culturele sector

„Ik werkte bij Museum Speelklok in Utrecht als registrar, vier dagen per week. Bij het museum ontsloot ik de collectie zelfspelende muziekinstrumenten in een geautomatiseerd datasysteem. Het is een beroep waar ik in ben gerold na mijn studie architectuurgeschiedenis in Amsterdam. Na een jaar liep mijn contract af en ik kreeg geen verlenging. Het museum had een slecht jaar gedraaid en er was geen budget meer.

„Bij toeval kwam ik erachter dat er in Amsterdam een Servicepunt Kunst en Cultuur was. Ik heb mezelf aangemeld en kreeg onder meer een workshop social media. Daar hoorde ik dat 60 procent van de vacatures

tegenwoordig via Twitter bekend wordt gemaakt. Vaste banen in mijn vakgebied zie ik niet langskomen, alleen kleine projecten.

Voor registratie- en documentatiewerk bij musea worden nu vaker vrijwilligers ingezet. „Ik hoop nog steeds op een baan in de museumwereld, maar omdat ik realistisch ben over mijn kansen op dat vlak, richt ik me ook op werk daarbuiten. Sinds kort werk ik met toestemming van het UWV vrijwillig als coördinator voor het steunpunt Mantelzorg en Vrijwillige Thuiszorg in Arnhem. Daarnaast voer ik oriënterende gesprekken met organisaties waarmee ik affiniteit voel, zoals het Jeugdcultuurfonds Arnhem.

Werk gevonden

Via via van theater naar museum

Naam: Enno Lobo (53)

Was: productieleider bij Onafhankelijk Toneel

Nu: zet de salesafdeling op bij Stedelijk Museum Schiedam

„Het Onafhankelijk Toneel, waarvoor ik ruim acht jaar werkte, hief zichzelf per 1 januari 2013 op. Het gezelschap kreeg geen subsidie meer: niet van het Rijk, niet van het Fonds Podiumkunsten en ook niet van de gemeente Rotterdam. Twintig mensen verloren hun baan.

Dat was een rouwproces, maar je kunt niet eindelijk bij de pakken neerzitten. „In Rotterdam is fors bezuinigd op cultuur, daar waren geen banen te vinden. Ik solliciteerde steeds verder van huis: in Den Haag, Utrecht, Amsterdam. Maar ik werd steeds afgewezen omdat ik niet in de buurt woonde. Of omdat ze me te oud vonden, hoewel ik

een paar maanden daarvoor nog 70 uur per week werkte. Of zelfs omdat ik te veel ervaring had. Daar werd ik moedeloos van.

„Tot de zomervakantie heb ik me suf gesolliciteerd. Ik bracht hele dagen door achter de pc. Na de zomer zette ik de knop om: ik moest naar buiten gaan en mezelf laten zien. Bij de bijeenkomsten van het Servicepunt Kunst en Cultuur kwam ik erachter hoe gehecht ik ben aan het werken in de cultuursector. Ik ging vrijwilligerswerk doen in mijn woonplaats Schiedam. Via een kennis kwam ik bij het Stedelijk Museum Schiedam. Dat was een schot in de roos: sinds half november ben ik er in loondienst, op een jaarcontract. Ik ga helpen de salesafdeling op te zetten, ben verantwoordelijk voor het organiseren van feesten, catering en dergelijke. Eigenlijk ga ik in het museum hetzelfde werk doen dat ik ook in het theater deed.”

FOTO: ROBIN UITRECHT